

Rezultati analiza osteološke građe s nalazišta analiziranih u razdoblju od 25. do 30. tjedna projekta (ukupno 184 kostura)

DUGOPOLJE

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 1

osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, izrazito su robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije okluzalnih ploština zuba.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je obje glenoidne fosse, obje proksimalne nadlaktične kosti, obje proksimalne lakatne kosti, obje distalne palčane kosti, oba acetabuluma, obje distalne bedrene kosti te obje proksimalne goljenične kosti. Degenerativni osteoartritis karakterizira progresivna pojava osteofita oko rubova zglobovne ploštine. U uznapredovalim oblicima inače glatka zglobova površina razvija koštane nodule, porozitet ili eburnaciju. Ove promjene rezultat su mikrotrauma koje su posljedica svakodnevnih aktivnosti i razlikuju se od traumatskog artritisa koji nastaje kao posljedica prekida normalnog biomehaničkog funkcioniranja zgloba. Na sredini desne glenoidne fosse prisutan je litički defekt veličine 9×2 mm koji se očituje po zaobljenim rubovima i blago poroznom dnu. Na posteriornoj strani sredine olecranonu lijeve lakatne kosti uočen je koštani trn veličine 10×6 mm oko kojeg je prisutan blagi porozitet. Inferiorno od trna nalazi se udubljenje veličine 4×5 mm s poroznim dnom. Cijeli olecranon lijeve lakatne kosti veći je od desnog. Defekt je posljedica traume ili degenerativnih promjena.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 1
osoba B

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, izrazito su robusne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, lijeva lopatica, obje ključne kosti, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kosti, lijeva nadlaktična kost, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Starost je određena na temelju prisutnosti degenerativnog osteoartritis na zglobnim, debljine kortikalne kosti te na temelju stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije okluzalnih ploština zuba.

Patološke promjene: prisutna je blaga zarasla cribra orbitalia. Cribra orbitalia se morfološki očituje po pojavi šupljikave kosti na gornjim svodovima orbita. Smatra se kako je posljedica anemije (Huss-Ashmore i sur., 1982). Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lijevoj glenoidnoj fossi, desnoj distalnoj bedrenoj kosti, lijevoj proksimalnoj goljeničnoj kosti, lijevom iveru, obje skočne i petne kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) prisutan je na anteriornoj zglobnoj ploštini petne kosti. Na superiornoj zglobnoj ploštini lijeve skočne kosti prisutan je litički defekt veličine 5×2 mm koji se očituje po zaobljenim rubovima i blago poroznom dnu. Nema znakova upalnog procesa. Primijećena je blaga zarasla ektokranijalna poroznost na čeonoj, obje tjemene te zatiljnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 1
osoba C

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, izrazito su robusne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: desna tjemena kost, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, desna jagodična kost, donja čeljust, desna zdjelična kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, desna palčana kost, lijeva lakatna kost, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara drugom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 25 do 30 godina.

Patološke promjene: prisutan je blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) na lijevoj proksimalnoj goljeničnoj kosti. Uočen je blagi aktivni periostitis na posteriornoj strani obje bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 2

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svijetlo smeđe boje, izrazito gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, 4 vratna kralješka te po jedno rebro na svakoj strani.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1 do 1,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 4

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje s tragovima oksidacije metala na osificiranoj tiroidei. Kosti su izrazito robusne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti te sva rebra i svi kralješci.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 50 do 55 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara sedmom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 50 do 55 godina. Morfologija sternalnih krajeva rebara (Iscan i sur. 1985), odgovara 6. stupnju odnosno starosti od 43,3 do 58,1 godina

Patološke promjene: Gotovo čitavo tijelo je zahvaćeno upalnim procesom. Skoro sve duge kosti su vretenasto zadebljane, zahvaćene osteomyelitisom i aktivnim periostitisom. Najjače su zahvaćeni donji ekstremiteti (slika 1 i slika 2). Obje goljenične kosti su vretenasto zadebljane, dok je lijeva jače zahvaćena; 71 mm od distalnog kraja anteriorno posteriorni presjek (A-P) lijeve goljenične kosti iznosi 41 mm, a desne 32 mm. Transverzalni presjek lijeve goljenične kosti iznosi 38 mm, a desne 35 mm. Obje goljenične i lisne kosti zahvaćene su jakim aktivnim periostitisom koji je praćen blagim promjenama korteksa (vrlo blagi *snail-tracks*). Na anteriornoj strani lijeve bedrene kosti nalaze se lezije. Desni iver veći je od desnog. Na posteriornoj strani obje zdjelične kosti prisutan je jaki aktivni periostitis. Distalne polovice obje palčane i lakatne kosti vretenasto su zadebljane, dok su čitave dijafize zahvaćene jakim aktivnim periostitisom. Na desnoj strani, 5-12. rebro vretenasto je zadebljano (najjače 8-11.), periostitis nije prisutan. Obje petne kosti zahvaćene su jakim upalnim procesom (jaki aktivni periostitis) te su gotovo sve kosti stopala zahvaćene istim. Sve upućuje na treponematozu.

Na desnoj strani lubanje prisutne su tri depresijske frakture (slika 3). Prva se nalazi na desnoj strani čeonog ruba, 35 mm superiorno od superiornog ruba desne orbite. Fraktura je veličine 9×6 mm; očituje se po utisnutoj kosti i linijama frakture koje se radijalno šire. Kao posljedica spajanja dviju vrlo masivnih linija frakture na čeonog ruba nastao je otok kosti veličine 61×24 mm. Od tog fragmenta kosti dalje se pruža linija frakture dužine 126 mm, koja završava na lijevoj tjemennoj kosti. Linije frakture su izremodelirane, ne pokazuju nikakve znakove upalnog procesa. Druga fraktura se nalazi superiorno od desnog skvamozalnog šava, 36 mm inferiorno od prve frakture. Ova fraktura je veličine 7×7 mm; očituje se po utisnutoj kosti te 4 linije frakture koje se radijalno šire od mjesta impakta (udarca). Linije frakture su izremodelirane, ne pokazuju nikakve znakove upalnog procesa. Treća fraktura nalazi se 12 mm inferiorno od prve i 15 mm superiorno od druge frakture. Ova je fraktura, za razliku od prve dvije, lošije zarasla što se očituje pomakom kosti koji je rezultirao otvorom cca 2-3 mm. Iz ove frakture se također radijalno šire linije frakture. Linije su gotovo u potpunosti izremodelirane te se mjestimično jedva naziru. Nema znakova upalnog procesa. Sve tri frakture zajedno čine masivnu traumu koja je zasigurno zahtijevala posebnu skrb o ovom pojedincu, te najvjerojatnije ostavila posljedice.

Svi zubi na gornjoj čeljusti antemortalno nedostaju. Kost je porotična, a sve alveole su zaživotno zarasle. Na desnoj strani gornje čeljusti, od 2. sjekutića do 1. kutnjaka prisutna je antemortalna ozljeda (najvjerojatnije se radi o posjekotini) koja je u potpunosti odvojila kost (prisutan je samo palatin). Trauma je u cjelosti zarasla i očituje se kao porotična kost.

Prisutan je blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) na oba ramena, desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti, desnoj proksimalnoj palčanoj kosti, oba kuka, desnom koljenu. Blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti + porozitet) prisutan je na 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10.,

11. i 12. grudnom te 1. slabinskom kralješku. Blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) prisutan je na oba sakroilijačna spoja. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) uočen je na superiornoj zglobnoj ploštini križne kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) uočen je na 3., 4., 5., 6. i 7. vratnom, 1. grudnom te 2., 3., 4. i 5. slabinskom kralješku. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) prisutan je na 1. i 2. vratnom kralješku, desnoj inferiornij zglobnoj ploštini 2. vratnog te desnoj superiornoj zglobnoj ploštini 3. vratnog kralješka. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija + porozitet) prisutan je na zglobnim ploštinama 4. i 5. slabinskog kralješka te na desnoj zglobnoj ploštini križne kosti. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija + porozitet + osteofiti) prisutan je na medijalnoj strani obje ključne kosti. Zamijećena je koštana ankiloza 6. i 7. grudnog kralješka. Schmorlovi defekti uočeni su na 9., 10., 11. i 12. grudnom te 1. i 2. slabinskom kralješku. Schmorlovi defekti nastaju uslijed prolapsa intervertebralnog diska u tijela susjednih kralješka (Schmorl i Junghanns, 1971). Njihova prisutnost može biti idiopatska ili povezana s nizom uzročnika među kojima je najčešći prekomjerni, kontinuirani fizički rad.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Slika 1. Vretenasto zadebljane bedrene kosti muškarca 50-55 godina iz groba 4.

Slika 2. Vretenasto zadebljane goljenične kosti muškarca 50-55 godina iz groba 4.

Slika 3. Antemortalna depresijska fraktura glave muškarca 50-55 godina iz groba 4.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 5

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, izrazito gracilne s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, lijeva lopatica, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i desna lisna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 11 do 12 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja trajnih zuba te duljina dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 6

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, izrazito gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, desna palčana kost, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1 do 1,5 godinu. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zuba te duljine bedrene kosti.

Patološke promjene: u orbitama prisutni su defekti koji se očituju kao blagi zarasli periostitis. U lijevoj orbiti prisutne su rupice koje liče na blagu zaraslu cribru orbitaliu. Blagi aktivni periostitis prisutan je na endokranijalnoj strani zatiljne kosti (prati *occipital crest*), leptirastoj kosti te na unutarnjoj strani slušnog otvora. Moguće da se radi o upali srednjeg uha (otitis media). Na gornjoj čeljusti, palatinu i anteriornom dijelu donje čeljusti nalazi se sličan upalni proces.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 7

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, izrazito gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: desna tjemena kost, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, donja čeljust, prsna kost, desna lopatica, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, desna lisna kost te 1 lijevo i 4 desna rebra.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2,5 do 3,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zuba te duljine bedrene kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 8 osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, izrazito su robusne s relativno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: donja čeljust, lijeva lopatica, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, trtična kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, lijeva lisna kost, 8 rebara s lijeve i 10 rebara s desne strane te 5 grudnih i 1 slabiski kralježak.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti i 3) opće robusnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: prisutna je stara loše zarasla fraktura lijeve proksimalne lakatne kosti (slika 4). Fraktura je u potpunosti odvojila olecranon te ta dva fragmenta kosti nisu ponovno srasla što je rezultiralo pseudoartrozom. Najvjerojatnije se radi o stres-frakturi. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnom laktu, lijevoj proksimalnoj lakatnoj kosti, desnoj distalnoj palčanoj kosti, oba koljena, obje distalne lisne kosti, desnoj distalnoj goljeničnoj kosti i na 8. i 9. grudnom kralješku. Blagi degenerativni osteoartritis

(porozitet) uočen je na lijevoj distalnoj goljениčnoj kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) prisutan je na lijevoj distalnoj nadlaktičnoj kosti (posljedica frakture).

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Slika 4. Fraktura lijeve nadlaktične kosti muškarca 40-45 godina iz groba 8 (osoba A)

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 8

osoba B

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo smeđe boje, izrazito su robusne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: desna tjemena kost, zatiljna kost donja čeljust, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, lijeva lisna kost.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje, 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti i 3) opće robusnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Starost je određena na temelju odsutnosti pojave degenerativnog osteoartritisa na zglobnim ploštinama, stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije griznih ploština zuba.

Patološke promjene: blagi zarasli periostitis prisutan je na lateralnoj strani srednje trećine dijafize desne goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 8

osoba C

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, izrazito su robusne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju opće robusnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju jakosti degenerativnog osteoartritis na zglobnim ploštinama i gustoće trabekularne kosti.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na glavi lijeve nadlaktične kosti i na obje distalne bedrene kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na proksimalnoj lijevoj lakatnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 8

osoba D

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, lijeva jagodična kost, donja čeljust, desna zdjelična kost, lijeva skočna kost, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, lijeva palčana kost, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 55 do 60 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Trabekularna kost je dosta rijetka i gruba. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara osmom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 55 do 60 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj proksimalnoj nadlaktičnoj kosti, lijevom acetabulumu, proksimalnoj lijevoj goljениčnoj kosti. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) prisutan je na proksimalnoj strani desne goljениčne kosti. Stara dobro zarasla fraktura prisutna je na srednjoj trećini desne lakatne kosti (*parry fraktura*). Fraktura se očituje po dobro izremodeliranom masivnom kalusu dužine cca

29 mm i medijalnoj angulaciji od cca 15° (slika 5). Prisutna je stara dobro zarasla posjekotina na šavu između lijeve tjemenne kosti i sljepoočne kosti. Defekt je izduženog oblika veličine 52×6 mm sa zaraslim i izremodeliranim rubovima. Većim dijelom se nalazi na tjemennoj kosti (36 mm), a manjim na sljepoočnoj kosti (16 mm). Defekt najvjerojatnije nije probio svod lubanje, ali je jačina udarca rezultirala utisnutom kosti. Oštri rub defekta se nalazi na posteriornoj strani, a tupi i slabo definiran anteriorno što sugerira da je udarac zadan odostraga prema naprijed.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Slika 5. Stara dobro zarasla *parry* fraktura kod muškarca 50-55 godina iz groba 8 (osoba D).

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 8

osoba E

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, donja čeljust, obje ključne kosti, lijeva zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, desna palčana kost, desna lakatna kost, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije griznih ploština zuba.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj distalnoj bedrenoj kosti i proksimalnoj desnoj goljeničnoj kosti. Stara dobro zarasla fraktura prisutna je na distalnoj trećini desne palčane kosti (Collesova fraktura). Manifestira se zadebljanjem distalne trećine dijafize desne palčane kosti i pojavom blagog osteoartritisa (osteofiti) na distalnoj zgloбноj ploštini, a sama zglobnost ploština podijeljena je na 3 nejednaka dijela. Na srednjem dijelu vidljiva je nepravilna frakturna linija oštih rubova duljine 7 mm.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 9

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetle boje, izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, lijeva jagodična kost, donja čeljust, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti,.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0 do 0,5 godina. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: generalizirani blagi aktivni periostitis prisutan je na svim dugim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 10
osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje zdjelične kosti, križna kost, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti i 2 slabinska kralješka.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije griznih ploština zuba.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na lijevoj distalnoj bedrenoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 10
osoba B

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo žute boje sa oštećenjima na vanjskom korteksu, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, donja čeljust, desna lopatica, obje ključne kosti, lijeva zdjelična kost, lijevi iver, lijeva skočna kost, desna petna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Starost je određena na temelju stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije griznih ploština zuba.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 1

osoba C

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje sa oštećenjima na vanjskom korteksu, izrazito su gracilne s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, donja čeljust, desna ključna kost, lijeva zdjelična kost, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, desna lisna kost i 1 slabinski kralježak.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 11 do 13 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zubi te na temelju srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blaga zarašla ektokranijalna poroznost prisutna je na zatiljnoj kosti. Jako izražena romboidna fossa prisutna je na desnoj ključnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 10A

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje sljepoočne kosti, donja čeljust, obje lopatice, lijeva zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, desna palčana kost, desna bedrena kost i obje goljenične kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zubi te na temelju srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: prisutan je generalizirani blagi aktivni periostitis duž dijafiza obje nadlaktične kosti, na anteriornoj strani desne lopatice. Umjereni aktivni periostitis je uočen na anteriornoj strani čitave dijafize desne bedrene kosti te na medijalnoj strani duž dijafize obje goljenične kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 11
osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije griznih ploština zuba.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne bedrene kosti. Blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 11
osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, lijeva nadlaktična kost, obje bedrene kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 9,5 do 10,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zubi te na temelju srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 11
osoba C

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, donja čeljust, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje bedrene kosti i lijeva goljениčna kost.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti i 2) opće gracilnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije griznih ploština zuba.

Patološke promjene: blaga osifikacija Ahilovih tetiva prisutna je na petnim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 11
osoba D

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s umjereno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, lijeva jagodična kost, desna ključna kost, lijeva skočna kost, obje petne kosti, lijeva nadlaktična kost, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i desna lisna kost.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 2) opće robusnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Starost je određena na temelju odsutnosti pojave degenerativnog osteoartritisa na zglobnim ploština, stupnja obliteracije kranijalnih šavova i gustoće trabekularne kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 12

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost i obje bedrene kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0 do 1 godine. Starost je određena na temelju dužina dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: prisutan je blagi aktivni periostitis na superionom svodu desne orbite te duž dijafiza obje bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 13

osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara šestom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 45 do 50 godina.

Patološke promjene: prisutan je blagi degenerativni osteoartritis na lijevoj distalnoj nadlaktičnoj kosti, obje proksimalne lakatne kosti, obje distalne bedrene kosti i obje distalne goljenične kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis prisutan je na distalnoj desnoj lakatnoj kosti. Generalizirani blagi aktivni periostitis primijećen je na gotovo čitavim dijafizama obje bedrene kosti. Generalizirani blagi do umjereni aktivni periostitis prisutan je duž čitavih dijafiza obje goljenične i obje lisne kosti; lijeva noga je jače zahvaćena te je distalni dio goljenične kosti vretenasto zadebljan. Na medijalnom kondilu desne bedrene kosti nalazi se defekt veličine 17×15 mm. Defekt se očituje po lagano utisnutoj kosti, blago poroznom dnu te osteofitima. Moguće da se radi o dobro izremodeliranom osteochondritis dissecansu.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 13

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (*incisura ischiadica major*), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim *tuberculum mentale* i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejova i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: uočena je stara dobro zarašla fraktura desne nosne kosti. Fraktura se očituje po 9 mm dugoj liniji frakture i posteriornom pomaku kosti. Prisutan je blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) na desnom acetabulumu, obje distalne bedrene kosti i obje distalne goljenične kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) prisutan je na obje glenoidne fosse. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) zamijećen je anteriornoj zglobojnoj ploštini desne distalne goljenične kosti te na posteriornoj ploštini desne skočne kosti koja artikulira sa goljeničnom kosti (tzv. *squatting facet*). Uočen je blagi aktivni lokalizirani periostitis na lijevoj distalnoj nadlaktičnoj kosti i na desnoj distalnoj palčanoj kosti. Prisutan je vrlo mali litički defekt na trochlei lijeve nadlaktične kosti, veličine 4×4 mm i izgleda kao *osteochondritis dissecans* (slika 6).

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Slika 6. Osteochondritis dissecans na distalnoj nadlaktičnoj kosti kod žene 40-45 godina starosti iz groba 13 (osoba B)

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 13

osoba C

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva lopatica, desna skočna kost, desna petna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, lijeva lakatna kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti te na temelju opće gracilnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Starost je određena na temelju odsutnosti degenerativnih promjena, stupnju obliteracije kranijalnih šavova i gustoće trabekularne kosti.

Patološke promjene: na medijalnom kondilu lijeve goljениčne kosti prisutan je mali litički defekt veličine 7×3 mm koji se očituje po zaobljenim rubovima i ravnom dnu.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 13

osoba D

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: uočene su tri stare dobro zarasle depresijske frakture na glavi; prva se nalazi 7 mm lateralno od sagitalnog šava i 59 mm posteriorno od koronalnog šava. Fraktura je veličine 10×7 mm te se očituje po zaobljenim rubovima i poroznom dnu. Druga fraktura se nalazi 5 mm lateralno od prve, veličine je 7×6 mm; očituje se po zaobljenim rubovima i poroznom dnu. Treća frakutra se nalazi 5 mm superiorno od druge; veličine je 9×9 mm, vrlo je suptilna te se očituje po zaobljenim rubovima i poroznom dnu. Nijedna od frakutra ne

pokazuje znakove upalnog procesa. Blagi aktivni periostits prisutan je na posteriornom dijelu obje tjemene kosti te superiorno od nasiona.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 13

osoba E

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo žute boje s tragovima oksidacije metala na čeonu kosti. Izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeonu kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, lijeva ključna kost, obje zdjelčne kosti, obje nadlaktične kosti, lijeva bedrena kost, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 7 do 8 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba, duljine dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: prisutna su tri fragmenta životinjske kosti.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 13

osoba F

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeonu kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja čeljust, lijeva lopatica, desna skočna kost, desna petna kost, lijeva nadlaktična kost, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, desna goljenična kost i desna lisna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2 do 3 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba, duljine dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 13
osoba G

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, desna zdjelična kost i obje bedrene kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: prisutan je blagi aktivni periostitis na posteriornoj strani desne bedrene kosti te na posteriornoj strani desne zdjelične kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 13
osoba H

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo žute boje s naglašenim oštećenjima vanjskog korteksa. Izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, obje bedrene kosti i obje goljenične kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 7 do 9 godina. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: na lijevoj tjemenoj kosti, 32 mm inferiorno od koronalnog šava te 17 mm lateralno od sagitalnog šava nalazi se litički defekt valičine 7×7 mm koji se očituje po zaobljenim rubovima. Defekt je probio svod lubanje. Nema znakova upalnog procesa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 14
osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje. Izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desna skočna kost, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 7,5 do 8,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba, duljine dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: prisutna je blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 14
osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje. Izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desna skočna kost, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 12 do 13 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba, duljine dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 15
osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, desna jagodična kost, gornja i donja čeljust, obje lopatice, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, lijeva skočna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 3,5 do 4,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: prisutna je umjerena aktivna cribra orbitalia. Uočen je blagi aktivni periostitis na obje strane gornje čeljusti i na lijevoj strani donje čeljusti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 15
osoba B

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desna skočna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 5,5 do 6,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nije prisutan u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 15
osoba C

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, desna tjemena kost, desna sljepoočna kost, donja čeljust, desna lopatica, desna ključna kost, lijeva zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zubi.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 16

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 10 do 11 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na proksimalnoj trećini dijafize obje lisne kosti dok je blagi zarašli periostitis prisutan na distalnoj trećini dijafize lijeve goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 17

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desna petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara šestom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 45 do 50 godina.

Patološke promjene: prisutna je stara dobro zarasla depresijska fraktura na bregmi (mjesto spajanja čeone i tjemenih kostiju). Fraktura je veličine 7×6 mm. Fraktura je ovalnog oblika, plitka sa izremodeliranim rubovima. Uočena je blaga zarasla cribra orbitalia. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje glenoidne fosse, obje distalne nadlaktične kosti i obje distalne bedrene kosti. Uočeni su postmortalni tragovi životinjske aktivnosti na desnoj bedrenoj i obje goljениčne kosti (mali glodavci).

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 18 osoba A

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svijetle boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 12, do 13,5 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize obje goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 18

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: na lijevom kondilu donje čeljusti prisutan je blagi osteoartritis (porozitet). Na glavi ove osobe prisutne su dvije traume:

- 1) stara dobro zarasla depresijska fraktura nalazi se na desnoj tjemennoj kosti, 144 mm superiorno od desnog kraka lamboidnog šava veličine 21×18 mm, bez znakova upalnog procesa;
- 2) stara dobro zarasla depresijska fraktura nalazi se na lijevom kraku lamboidnog šava gdje se šav spaja sa skvamozalnim šavom, veličine je 30×22 mm, bez znakova upalnog procesa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: prisutno je jedno rebro subadulta.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 19

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, lijeva ključna kost, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti te po 3 rebra na svakoj strani.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima

veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina. Morfologija sternalnih krajeva rebara (Iscan i sur. 1984), odgovara 5. stupnju, odnosno starosti od 34,4 do 42,3 godina.

Patološke promjene: nepravilni koštani trn izduženog oblika prisutan je na lateralnoj strani srednje trećine dijafize desne bedrene kosti, veličine je 40x15 mm.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 19

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, robusne s gustom trabekularnom kost. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, desna ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 16 do 19 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi te na temelju srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: prisutan je blagi zarašli periostitis na medijalnoj strani proksimalne polovice obje bedrene kosti dok je blagi aktivni periostitis prisutan na proksimalnoj trećini lijeve goljenične kosti i na obje lisne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 20
osoba A (kostur jug-sjever)

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, donja čeljust, desna lopatica, desna ključna kost, desna zdjelična kost, desna nadlaktična kost, desna palčana kost, desna lakatna kost, desna bedrena kost, obje goljениčne kosti i desna lisna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 4 do 5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi te duljine dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na desnoj sljepoočnoj kosti, na posteriornoj strani desne zdjelične kosti te na proksimalnoj polovici dijafize lijeve goljениčne kosti (lijeva goljениčna kost je lagano zakrivljena).

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 20
osoba B (kostur sjever-jug)

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, gornja čeljust, desna zdjelična kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 6,5 do 7,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi te duljine dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: prisutna je blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 21

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti te 7 lijevih i 4 desna rebra.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0 do 0,5 godina. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na sljepoočnim kostima, na ključnim kostima, na obje zdjelične kosti i na obje bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 22 osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, lijeva lopatica, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: uočena je stara dobro zarašla depresijska fraktura 75 mm inferiorno od bregme na lijevoj strani čeone kosti. Fraktura je veličine 16×6 mm te se očituje po zaobljenim rubovima i poroznom dnu; nema nikakvih znakova upalnog procesa. Prisutan je blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) na desnoj proksimalnoj palčanoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba B

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti i obje goljenične kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Starost je određena na temelju istrošenosti okluzalnih ploština zubiju, gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti i stupnju obliteracije kranijalnih šavova.

Patološke promjene: uočena je stara dobro zarasla depresijska fraktura. Fraktura se nalazi inferiorno od centralnih sjekutića na donjoj čeljusti. Fraktura je veličine 8×12 mm i očituje se po zaobljenim rubovima i poroznom dnu. Nama tragova upalnog procesa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba C

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s gustom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, obje nadlaktične kosti, desna lakatna kost, obje bedrene kosti i obje goljenične kosti.

Spol: ženski, na temelju morfologije zatiljne kosti te opće gracilnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Starost je određena na temelju gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti i stupnju obliteracije kranijalnih šavova.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba D

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s gustom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: muški, na temelju opće robusnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 35 godina. Starost je određena na temelju gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba E

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, desna jagodična kost, gornja i donja čeljust, obje nadlaktične kosti, desna lakatna kost, desna palčana kost, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Starost je određena na temelju istrošenosti okluzalnih ploština zubiju, gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti i stupnju obliteracije kranijalnih šavova.

Patološke promjene: prisutan je blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) na lijevoj distalnoj bedrenoj kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) uočen je na desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba F

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: obje palčane kosti, lijeva lakatna kost, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: najvjerojatnije muški, na temelju robusnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 45 godina. Starost je određena na temelju degenerativnih promjena na kostima, gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti.

Patološk promjene: prisutan je umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) na lijevoj proksimalnoj lakatnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba G

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: ženski, na temelju morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti te opće gracilnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Starost je procijenjena na temelju istrošenosti okluzalnih ploština zubiju, stupnja obliteracije kranijalnih šavova, degenerativnih promjena na kostima, gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: prisutan je blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) na obje distalne bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba H

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: obje nadlaktične kosti, desna lakatna kost, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i obje goljenične kosti.

Spol: ženski, na temelju morfologije opće gracilnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 35 godina. Starost je određena na temelju gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 22
osoba I

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s relativno rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, desna jagodična kost, gornja i donja čeljust, obje zdjelične kosti, križna kost i lijeva petna kost.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuванom uzorku

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 23

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svijetlo žute boje, gracilne s gustom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: desna nadlaktična kost.

Spol: ženski, na temelju opće gracilnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 15 do 18 godina. Starost je procijenjena na temelju kronologije sraštanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: prisutna su tri ljudska zuba koji pripadaju odrasloj osobi.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 24

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo žute boje, gracilne s rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, donja čeljust, obje nadlaktične kosti, lijeva palčana kost, obje lakatne kosti, lijeva bedrena kost i lijeva goljениčna kost.

Spol: radi se o kosturu fetusa.

Starost u trenutku smrti: radi se o kosturu fetusa. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: prisutan je blagi aktivni periostitis na posteriornoj strani desne nadlaktične kosti te na anteriornoj strani dijafize lijeve goljениčne kosti. Blagi do umjereni aktivni periostitis prisutan je na obje sljepoočne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 25

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo žute boje, robusne s rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 6 vratnih, 11 grudnih i 4 slabinska kralješka te 9 lijevih i 10 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina. Morfologija sternalnih krajeva rebara (Iscan i sur. 1984), odgovara 5. stupnju, odnosno starosti od 34,4 do 42,3 godina.

Patološke promjene: prisutan je blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) na lijevoj lopatici, na proksimalnoj zglobnoj ploštini lijeve tibije, na 3. vratnom te 9., 10. 11. i 12. grudnom kralješku. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na glavi desnog femura, na acetabulumu desne zdjelične te na 2., 3. i 4. slabinskom kralješku dok je umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) prisutan na 4., 5. i 7. vratnom kralješku. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) prisutan je na zglobnim ploštinama 5., 6., 7. i 8. grudnog kralješka. Uočena je ankiloza 4. i 5. vratnog kralješka. Schmorlovi defekti prisutni su na 11. i 12. grudnom te 2., 3. i 4. slabinskom kralješku. Blaga zarašla ektokranijalna prisutna je na tjemenu i zatiljnoj kosti. Prisutna je atrofija lijevog femura, tibije i fibule u odnosu na desnu stranu. Razlika se očituje u promjeru i opsegu lijevog femura i tibije te na polovici dijafize koji su u prosjeku za 1/3 manji od desne strane. Atrofija je nastupila uslijed nekorištenja lijeve noge što je nadoknađeno pojačanom uporabom desne što se očituje u povećanoj glavi desnog femura (desni 47 mm; lijevi 43 mm) i povećanim opsegom lijevog acetabuluma kao i pojavom umjerenog osteoartritisa (osteofiti) na desnom acetabulumu i glavi desnog femura. Atrofija je najvjerojatnije posljedica moždanog udara.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 25

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetle boje, gracilne su s umjereno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, desna jagodična kost, donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, lijevi iver, obje skočne kosti, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 1 vratni, 1 grudni te 2 slabinska kralješka.

Spol: ženski, na temelju morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti, morfologije čeone i zatiljne kosti te opće gracilnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je procijenjena na temelju gustoće trabekularne kosti, debljine kortikalne kosti, obliteracije kranijalnih šavova te prisutnosti degenerativnih promijena na kostima.

Patološke promjene: prisutna je stara loše zarasla fraktura srednje trećine dijafize desne palčane kosti. Fraktura se očituje po dobro izremodeliranom kalusu, kloakom veličine cca 5×5 mm i lateralnom angulacijom. Blagi degenerativni osateoarthritis (osteofiti) uočen je na desnoj distalnoj bedrenoj kosti te na 12. grudnom, 1. i 2. slabinskom kralješku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 26

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, 2 vratna i 1 slabinski kralježak.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 12 do 13 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zuba te na temelju srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: u orbitama je prisutna blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 27

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetle boje i izrazito gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, desna lakatna kost, desna palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1,5 do 2 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: u orbitama je prisutna blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 28 osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, robusne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, lijeva zdjelična kost, križna kost, lijeva skočna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti i 1 grudni kralježak te 3 slabinska kralješka.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 50 do 55 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara sedmom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 50 do 55 godina.

Patološke promjene: na lijevoj tjemenoj kosti nalazi se stara dobro zarasla izremodelirana depresijska fraktura. Fraktura se nalazi 6 mm lateralno od sagitalnog šava i dijelom na koronalnom šavu. Fraktura je veličine 44×39 mm, očituje se po dobro izremodeliranim glatkim rubovima i blago poroznom dnu. Na rubu frakture se nalazi koštana tvorevina veličine 26×13 mm. Tvorevina ima gljivasti oblik (usko dno i klobučasto se širi); moguće da se radi o osteomu. Uočena je antemortalna posjekotina 79 mm inferiorno od koronalnog šava i

52 mm superiorno od lambde. Posjekotina je duljine 34 mm te okomito presjeca sagitalni šav. Rubovi su jako dobro izremodelirani te nema nikakvih znakova upalnog procesa. Uočena je i blaga zarasla ektokranijalna poroznost na obje tjemene kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje proksimalne nadlaktične kosti, bazilarnim kondilima, obje distalne palčane kosti i obje distalne goljenične kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) uočen je na obje medijalne ključne kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje glenoidne fosse, obje distalne nadlaktične kosti, obje proksimalne lakatne kosti, proksimalnoj desnoj palčanoj kosti, distalnoj lijevoj lakatnoj kosti, oba kuka, oba koljena i na 12. grudnom kralješku. Jaki degenerativni osteoartritis (osteofiti) zamijećen je na 3., 4., i 5. slabinskom kralješku. Prisutna je i sakralizacija 5. slabinskog kralješka (spajanje 5. slabinskog kralješka s križnom kosti).

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 28

osoba B

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelice, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelice koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitom kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelice kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: uočena je stara dobro zarasla depresijska fraktura na desnoj strani zatiljne kosti, 74 mm inferiorno od lambde. Fraktura je veličine 5×3 mm, očituje se po izremodeliranim zaobljenim rubovima i blago poroznom dnu.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 29

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetle boje, gracilne su s umjerenom gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti te 4 vratna i 1 grudni kralježak.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (*incisura ischiadica major*), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim *tuberculum mentale* i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: prisutna je jaka aktivna *cribra orbitalia*. Uočena je asimetrija donje čeljusti. Desni ramus je manji i uži od lijevoga; visina lijevog ramusa između prvog i drugog kutnjaka je 27 mm, a desnog 20 mm (slika 7). Širina lijevog ramusa iznosi 15 mm, a desnog 13 mm. Nema znakova frakture ili bilo kakve druge ozljede osim što su na desnoj strani donje čeljusti prvi i drugi kutnjak ispali za života. Oba foramena mentale su povećana, lijevi foramen mentale je veličine 7×4 mm. Na lijevoj jagodičnoj kosti je prisutan litički defekt veličine 15×13 mm koji se očituje po poroznom dnu i ne pokazuje znakove upalnog procesa. Na obje distalne nadlaktične kosti, na *olecranon fossi* prisutna su dva litička defekta. Na lijevoj nadlaktičnoj kosti defekt je veličine 13×11 mm, očituje se po potpuno izremodeliranim glatkim rubovima i u potpunosti je probio kost. Defekt na desnoj nadlaktičnoj kosti je veličine 12×12 mm, očituje se po glatkim rubovima i poroznom dnu, nije probio kost i ne pokazuje znakove upalnog procesa. Blagi degenerativni osteoartritis (*osteofiti*) prisutan je na desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti. Na desnom sakroiličnom spoju križne kosti uočen je porozitet koji upućuje na početak ankiloze sa 5. slabinskim kralježkom. Foramen femorii je povećan na obje bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Slika 7. Komparacija lijevog i desnog ramusa donje čeljusti žene 35-40 godina iz groba 29.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 31

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje sljepoočne kosti, zatiljna kost, lijeva bedrena kost i lijeva goljениčna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju, gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: prisutan je blagi aktivni periostitis na posteriornoj strani dijafize lijeve bedrene i lijeve goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 32

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito gracilne s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 8 do 9 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 33

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara šestom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 45 do 50 godina.

Patološke promjene: blaga zarašla cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na proksimalnim i distalnim zglobnim plošinama lijeve nadlaktične kosti, na obje proksimalne bedrene kosti, na distalnoj lijevoj bedrenoj kosti, na obje proksimalne i distalne goljениčne kosti. Umjereni degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama, na proksimalnim i distalnim dijelovima obje lakatne kosti, na acetabulumima zdjelica, na distalnoj desnoj palčanoj kosti te na obje distalne lisne kosti. Jaki degenerativni osteoarthritis (osteofiti + eburnacija) prisutan je na distalnoj lijevoj palčanoj kosti. Litički defekt (cista) veličine 7×7 mm nalazi se na glenoidnoj fossi lijeve lopatice. Na sredini i lijevoj strani čeone kosti nalazi se stara, loše zarašla, masivna depresijska fraktura veličine 58x39 mm. Iznad lijeve orbite nalazi se linija frakture duljine 24 mm. Fraktura se proteže na nosne kosti te je na lijevoj strani nosa prisutna frakturna linija duljine 11 mm. Trauma je nastala uslijed udarca teškim predmetom i rezultirala je posteriornim pomakom kosti (utisnuta kost). Kost je izremodelirana i ne postoje znakovi upalnog procesa. Pošto frakturna linija prelazi preko lijeve orbite vrlo je moguće da je ova osoba izgubila lijevo oko ili je imala značajno smanjen vid.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 34
osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, lijeva skočna kost, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara drugom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 25 do 30 godina.

Patološke promjene: prisutna je blaga izraženost romboidnih fossa na ključnim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 34
osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su sa gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, lijeva lopatica, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, desna petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 12 do 13 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na obje tjemene i zatiljnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 34
osoba C

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetlo žute boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: lijeva nadlaktična kost, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, svi kralješci te 11 na lijevoj i 12 rebara na desnoj strani.

Spol: muški, na temelju opće robusnosti dugih kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Morfologija sternalnih krajeva rebara (Iscan i sur. 1985), odgovara 6. stupnju odnosno starosti od 43,3 do 58,1 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 36
osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetle boje, gracilne su s umjereno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 36
osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetle boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: desna nadlaktična kost, desna bedrena kost i obje goljenične kosti.

Spol: ženski, na temelju opće gracilnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina na temelju gustoće trabekularne kosti i stupnja degenerativnih promjena na zglobnim ploštinama.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 36
osoba C

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetle boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: desna nadlaktična kost, obje bedrene kosti.

Spol: muški, na temelju opće robusnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 na temelju gustoće trabekularne kosti i stupnja degenerativnih promjena na zglobnim ploštinama.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na distalnim femurima. Koštani trn nepravilnog oblika veličine 32×11 mm prisutan je na posteriornoj strani proksimalne trećine desne nadlaktične kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 37

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 37

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s vrlo rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, donja čeljust, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti te 1 slabinski kralježak.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na preko 60 godina. Trabekularna kost je izrazito rijetka i gruba. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara devetom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od preko 60 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) zamijećen je obje proksimalne bedrene kosti, obje distalne bedrene kosti, obje proksimalne goljениčne kosti, na lijevoj proksimalnoj lakatnoj kosti te na proksimalnoj i distalnoj lijevoj palčanoj kosti.

Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na 1. slabinskom kralješku. Jaki degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti i proksimalnoj lakatnoj kosti dok je jaki degenerativni osteoartritis (porozitet + eburnacija) prisutan na desnoj distalnoj bedrenoj kosti. Mali koštani trn veličine 4×4 mm nalazi se na posteriornoj strani vrata bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 38

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, donja čeljust, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 7 do 8 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zubi.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 39 osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su sa relativno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, desna jagodična kost, gornja i donja čeljust, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 39

osoba B

Tafonomija: kosti su loše ušćivane, svjetlo žute boje, izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, obje sljepoočne kosti, zatiljna kost, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, desna lopatica, obje zdjelične kosti, križna kost, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, lijeva palčana kost, obje lakatne kosti, desna bedrena kost i obje goljenične kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 14 do 15 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja trajnih zubi duljine dijafijza dugih kostiju, gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: prisutna je blaga zarašla cribra orbitalia. Na distalnoj epifizi lijeve bedrene kosti, na superiornoj strani lateralnog kondila nalazi se litički defekt veličine 13×7 mm. Defekt se očituje po izremodeliranom rubu i poroznom dnu. Isti takav defekt je prisutan na proksimalnoj epifizi lijeve goljenične kosti, u središnjem dijelu lateralnog kondila. Defekt se očituje po izremodeliranom i poroznom dnu.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 39

osoba C

Tafonomija: kosti su loše ušćivane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, lijeva tjemena kost, donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, obje skočne kosti, obje petne kosti, lijeva nadlaktična kost i desna bedrena kost.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 39

osoba D

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje petne kosti, obje skočne kosti, lijeva nadlaktična kost, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i lijeva goljениčna kost.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 39

osoba E

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, lijeva petna kost, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje goljениčne kosti i lijeva lisna kost.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, i 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lijevoj lopatici i na obje proksimalne goljenične kosti dok je umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan na obje distalne palčane kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 39

osoba F

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćivane, svjetlo smeđe boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: donja čeljust, desna lopatica, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje skočne kosti, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje nadlaktične kosti i obje goljenične kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, i 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 39

osoba G

Tafonomija: kosti su dobro ušćivane, svjetlo smeđe boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, desna zdjelična kost, desna nadlaktična kost, obje lakatne kosti, desna palčana kost, desna bedrena kost i desna goljenična kost.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejaya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: uočeno je kongenitalno iščašenje desnog kuka koje se manifestira skraćanjem glave bedrene kosti i pojavom jakog osteoartritis (osteofiti + eburnacija) te izrazito plitkim acetabulumom. Glava bedrene kosti je izgubila svoj prvotni oblik zbog nastanka nove kosti te je povećala svoji volumen za cca 30%.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 40

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, gracilne su sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, desna petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 4 grudna i 2 slabinska kralješka te po jedno rebro na svakoj strani.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 55 do 60 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara osmom stupnju po klasifikaciji Lovejaya i sur. (1985), što odgovara starosti od 55 do 60 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na glenoidnoj fossi desne lopatice, obje distalne nadlaktične kosti, desnoj distalnoj palčanoj kosti, obje proksimalne lakatne kosti, na acetabulumima zdjelica, na proksimalnoj i distalnoj lijevoj bedrenoj kosti te na 10., 11. i 12. grudnom kralješku dok je blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti+porozitet) prisutan na glenoidnoj fossi lijeve lopatice, na 2. grudnom te na 4. i 5. slabinskom kralješku. Jaki degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) prisutan je na glavi desne bedrene kosti dok je jaki degenerativni osteoartritis (osteofiti + eburnacija) prisutan na desnoj petnoj kosti. Blagi aktivni periostitis prisutan je na obje goljениčne i desnoj lisnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 40

osoba B

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetle boje, izrazito su gracilne sa gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 9,5 do 10 godina na temelju srastanja epifiza i dijafiza te na temelju kronologije nicanja mliječnih i trajnih zubi.

Patološke promjene: blaga zarašla cribra orbitalia je prisutna u orbitama. Blagi zarašli periostitis prisutan je na proksimalnoj trećini obje bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 40

osoba C

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, donja čeljust, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, desna lakatna kost, desna palčana kost, obje bedrene kosti i obje goljenične kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1,5 do 2 godine. Starost je određena na temelju veličine dijafiza dugih kostiju i debljine kranijuma.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 40

osoba D

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: donja čeljust, obje nadlaktične kosti, desna bedrena kost, obje goljениčne kosti i desna lisna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2 do 2,5 godine. Starost je određena na temelju duljina dijafiza dugih kostiju i na temelju kronologije nicanja mliječnih i trajnih zubi.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 41

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja čeljust, lijeva petna kost, desna nadlaktična kost, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 5,5 do 6,5 godina. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i na temelju kronologije nicanja mliječnih i trajnih zubi.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia je prisutna u lijevoj orbiti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 41A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s relativno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, desna ključna kost, lijeva zdjelična kost, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 42

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, desna sljepoočna kost, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2 do 2,5 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i na temelju kronologije nicanja mliječnih i trajnih zubi.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia je prisutna u lijevoj orbiti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 43

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su sa gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 12 do 13 godina na temelju kronologije nicanja trajnih zubi i na temelju srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: drugi pretkunjka na lijevoj strani gornje čeljusti je krivo orijentiran. Alveola je povećana i prisutan je blagi aktivni periostitis (slika 8). Cijeli proces djeluje kao apces. Uočena je umjerena aktivna cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Slika 8. Apces kod djeteta 12-13 godina iz groba 43.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 44

Tafonomija: kosti su vrlo dobro uščuvane, svjetlo žute boje, gracilne su sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, desna ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: prisutna je stara dobro zarasla fraktura nosne kosti. Fraktura se očituje po liniji frakture dužine cca 3 mm koja dijagonalno siječe internazalni šav, a kao posljedica se najvjerojatnije javlja devijacija nazalnog septuma u desnu stranu. Na lijevoj strani gornje čeljusti prisutan je antemortalni gubitak svih zuba, a najvjerojatnije je s tim povezan jaki gubitak volumena desne jagodične kosti, desne strane gornje čeljusti i palatina (slika 9). Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj proksimalnoj nadlaktičnoj kosti i lijevoj distalnoj bedrenoj kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) uočen je

na desnoj glenoidnoj fossi. Litički defekt veličine 5×4 mm, ovalnog oblika nalazi se na desnoj skočnoj kosti. Zamijećen je osteom na čeonj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Slika 9. Antemortalni gubitak zuba gornje ćeljusti kod žene 40-45 godina iz groba 44.

Dugopolje – Vućipolje – Crkovine Grob 45

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: ćeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepooćne kosti, obje jagodićne kosti, gornja i donja ćeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelićne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktićne kosti, obje palćane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениćne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelićne kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (*incisura ischiadica major*), i 2) morfologije donje ćeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim *tuberculum mentale* i velikim kutom donje ćeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemnim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 46

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, desna zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, desna lakatna kost, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2 do 2,5 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i na temelju kronologije nicanja mliječnih i trajnih zubi.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u lijevoj orbiti. Blagi zarasli periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize obje goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 47

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: blagi zarasli periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize desne goljenične kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 48

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelične kosti, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara drugom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 25 do 30 godina.

Patološke promjene: na aurikularnoj ploštini desne zdjelične kosti prisutan je duboki litički defekt okruglog oblika promjera 6 mm.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 48

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, prsna kost, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima

veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blaga zarašla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemenim kostima. Umjereno izražena romboidna fossa prisutna je na lijevoj ključnoj kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama, obje proksimalne bedrene kosti, desnoj distalnoj bedrenej kosti dok je blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) prisutan na distalnoj desnoj goljeničnoj kosti. Stara dobro zarašla depresijska fraktura prisutna je na desnoj tjemenoj i desnoj sljepoočnoj kosti, a očituje se po frakturnoj liniji dužine 59 mm. Iznad sljepoočne kosti je depresijski defekt veličine 15×7 mm bez znakova upalnog procesa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 48

osoba C

Tafonomija: kosti su dobro uščuvane, svjetlo žute boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, donja čeljust, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i veliki mastoideus, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara drugom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 25 do 30 godina.

Patološke promjene: blaga zarašla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemenim i zatiljnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 49

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetle boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, desna ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 7 do 8 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zubi.

Patološke promjene: blaga aktivna cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Blagi zarasli periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize obje goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 50 osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, svi vratni i 6 grudnih kralježaka te 5 lijevih i 10 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i veliki mastoideus, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 15 do 18 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blagi osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 50

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, svi vratni, 11 grudnih i svi slabinski kralješci te 11 lijevih i 12 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara drugom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 25 do 30 godina.

Patološke promjene: Schmorlovi defekti su prisutni na 9., 10., 11. i 12. grudnom te 1. slabinskom kralješku. Na distalnoj zglobojnoj ploštini desne goljениčne kosti nalazi se mali litički defekt (cista) veličine 4×2 mm. Blagi osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj distalnoj goljениčnoj kosti i distalnoj lijevoj palčanoj kosti. Proksimalna trećina lijeve lakatne kosti zadebljana je (29 mm) u odnosu na desnu (21 mm) ali se znakovi upalnog procesa i linija frakture ne mogu uočiti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 51

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 52

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo žute boje, izrazito su gracilne s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, desna ključna kost, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 3,5 do 4 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i trajnih zuba.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u lijevoj orbiti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 53

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, gracilne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti te 1 vratni kralježak.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 18 do 20 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: izražen je blagi prognatizam. Spina bifida prisutna je na 1. vratnom kralješku dok je spina bifida occulta prisutna na posteriornoj strani križne kosti. Prisutni su postmortalni tragovi životinjske aktivnosti na desnoj bedrenoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 54

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito su gracilne s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, lijeva zdjelična kost, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 6 do 7 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: metopičan šav uočen je na čeonoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 54 A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, desna zdjelična kost, križna kost, desna nadlaktična kost i obje bedrene kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1,5 do 2 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: prisutan je blagi zarasli upalni proces na ektokranijalnoj strani zatiljne kosti; upalni proces prati šavove te je prisutan samo uz rubove zatiljne kosti. Uočena je blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 55

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desna petna kost, obje skočne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti i 2 vratna kralješka.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara šestom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 45 do 50 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama dok je umjereni degenerativni osteoartritis prisutan na 3. i 4. vratnom kralješku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 55A osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, desna ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, desna skočna kost, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i veliki mastoideus, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemanim i zatiljnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 55A
osoba B

Tafonomija: kosti su dobro uščuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti sa tragovima oksidacije metala na donjoj čeljusti i lijevoj lakatnoj kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, donja čeljust, prsna kost, obje ključne kosti, oba ivera, lijeva skočna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije lubanje koja pokazuje hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje, 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti, i 3) opće robusnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Starost je određena na temelju abrazije okluzalnih ploština zubi, obliteracije kranijalnih šavova, prisutnosti degenerativnih promjena, gustoće trabekularne kosti te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: blaga zarašla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemnim kostima. Blagi benigni kortikalni defekt prisutan je na medijalnoj strani desne ključne kosti. Blagi osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 55A
osoba C

Tafonomija: kosti su loše uščuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeonu kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, donja čeljust, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, desna palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti, i 2) opće gracilnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina na temelju pojave degenerativnog osteoartritisisa na zglobnim ploštinama, stupnja obliteracije kranijalnih šavova i abrazije okluzalnih ploština zuba.

Patološke promjene: na čeonj kosti prisutan je metopični šav. Blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne nadlaktične kosti, desnoj proksimalnoj plačanoj kosti, lijevoj proksimalnoj bedrenoj kosti i desnoj distalnoj bedrenoj kosti. Na lijevoj strani čeone kosti, 39 mm superiorno od lijevog supraorbitalnog luka nalazi se moguća depresijska fraktura ali zbog značajne destrukcije kosti to se može potvrditi.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 56

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, desna ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 4 do 5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i trajnih zuba.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia je prisutna u orbitama. Umjereni zarasli periostits prisutan je na duž dijafize obje goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 57

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito su gracilne sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2,5 do 3,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: prisutna je umjerena zarasla cribra orbitalia. Uočen je blagi aktivni periostitis na unutrašnjoj strani oba ramusa donje čeljusti te na unutrašnjoj i vanjskoj strani gornje čeljusti. Zamijećeni su litički defekti u orbitama; defekti su veličine 10×2 mm te se očituju po zaobljenim rubovima i utisnutoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: prisutan je fragment dječje goljениčne kosti.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 58

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, robusne su sa vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: umjerene romboidne fossae prisutne su na ključnim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 59

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svijele boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, desna ključna kost, lijeva nadlaktična kost, obje palčane kosti, lijeva lakatna kost, 2 slabinska kralješka te 2 lijeva i 4 desna rebra.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Kosti kod groba 59

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svijetle boje. Kosti su robusne s rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: donja čeljust, desna lopatica, lijeva zdjelična kost, lijeva nadlaktična kost, obje palčane kosti, desna lakatna kost, obje lisne kosti i 1 desno rebro.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti, i 3) opće robusnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na lijevoj lopatici.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: prisutan je fragment životinjske duge kosti (ovca ili koza?).

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 60

osoba A

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svijetlo smeđe boje, gracilne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, obje zdjelične kosti, križna kost, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti i 1 vratni kralježak.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 13 do 15 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: sklerotična kost javlja se na donjoj i gornjoj čeljusti najvjerojatnije kao posljedica habitualne aktivnosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 60

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, robusne s rijetkom trabekularnom kosti i dobro razvijenim korteksom. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na obje proksimalne palčane kosti, obje distalne bedrene kosti te obje proksimalne goljениčne kosti dok je umjereni degenerativni osteoarthritis (porozitet) prisutan na desnoj strani križne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 60

osoba C

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svijetlo smeđe boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemenim i zatiljnoj kosti. Stara dobro zarasla fraktura prisutna je na distalnoj zglobnoj ploštini desne goljenične kosti koja se očituje po liniji frakture oštih rubova dužine 20 mm i širine 2 mm koja dijeli malleolus od ostatka zglobne ploštine. Znakovi upale nisu uočeni.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 61

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, izrazito su gracilne sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, lijeva lopatica, lijeva zdjelična kost, lijeva nadlaktična kost, lijeva lakatna kost, obje bedrene kosti, lijeva goljenična kost i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1,5 do 2,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: uočena je umjerena aktivna cribra orbitalia. Prisutan je generalizirani blagi do jaki aktivni periostitis na endokranijalnoj strani čeone kosti, obje sljepoočne kosti, leptirastoj kosti, desnoj strani gornje čeljusti, zatiljnoj kosti; endokranijalnoj i ektokranijalnoj strani te obje tjemene kosti. Umjereni aktivni periostitis prisutan je i na posteriornoj strani lijeve lopatice te posteriornoj strani lijeve zdjelične kosti. Zamijećeni su defekti koji se očituju kao utori na centralnim sjekutićima gornje čeljusti. Defekti su duljine cca 3 mm te vodoravno presjecaju bukalnu ploštinu zuba. Ti defekti ukazuju na moguću pojavu kongenitalnog sifilisa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 62
osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 3 vratna i 2 grudna kralješka te 3 desna rebra.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 5 do 5,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Blagi zarasli periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize obje lisne kosti dok je jaki zarasli periostitis prisutan na čitavoj dužini dijafize obje goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 62
osoba B

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: umjereni aktivni periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize desne nadlaktične kosti i na posteriornim ploštinama zdjeličnih kostiju.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 63

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: uočen je umjereni degenerativni osteoarthritis (osteofiti) na proksimalnom dijelu obje goljениčne kosti. Jaki degenerativni osteoarthritis (osteofiti + eburnacija) prisutan je na distalnom dijelu obje bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 64 osoba A (kostur zapad-istok)

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s umjerenom rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: uočena je blaga zarasla ektokranijalna poroznost na tjemenim kostima i zatiljnoj kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj proksimalnoj bedrenoj kosti, na oba koljena i desnom iveru. Uočen je litički defekt na facies articularis calcanei lijeve skočne kosti; defekt je veličine 5×5 mm, očituje se po djelomično oštrom, a djelomično zaobljenom rubu i poroznom dnu. Na distalnom dijelu obje lisne kosti, s lateralne strane prisutna je tvorevina nove kosti veličine 36×9 mm. Oko koštane tvorevine prisutan je blagi zarasli upalni proces; najvjerojatnije posttraumatskog podrijetla. Osim ove koštane tvorevine, zamijećene su još dvije; na unutrašnjoj strani donje čeljusti i na aurikularnoj ploštini lijeve zdjelice kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 64

osoba B (kostur istok-zapad)

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, desna lopatica, obje zdjelice kosti, obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti te 3 rebra s lijeve i 9 rebara s desne strane.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1,5 do 2,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja zubi te duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na lijevoj sljepoočnoj kosti. Uočena je blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 65

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelice kosti, križna kost, lijevi iver, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti i 5. slabinski kralježak.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitom kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama, obje proksimalne lakatne kosti, obje distalne palčane kosti, acetabulumu lijeve zdjelične kosti te obje proksimalne i distalne bedrene kosti. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na 5. slabinskom kralješku dok je jaki degenerativni osteoartritis (osteofiti+eburnacija) prisutan na obje distalne lakatne kosti. Spondiloliza je prisutna na 5. slabinskom kralješku. Litički defekt 7×3 mm nalazi se na distalnoj lijevoj nadlaktičnoj kosti dok se drugi litički defekt veličine 6×3 mm nalazi na lijevoj petnoj kosti.

Kod ove osobe uočeno je 6 stari zaraslih fraktura:

- 1) stara dobro zarasla depresijska fraktura prisutna je na lijevoj tjemenoj kosti. Fraktura je veličine 26×8 mm, izremodelirana i izrazito plitka bez znakova upale.
- 2) stara dobro zarasla depresijska fraktura nalazi se 36 mm lateralno od sagitalnog šava i 20 mm superiorno od lamboidnog šava. Fraktura je veličine 23×18 mm, izremodelirana i plitka, bez znakova upalnog procesa.

-na donjim ekstremitetima prisutne su četiri traume:

- 1) stara dobro zarasla fraktura prisutna je na zglobnoj ploštini za calcaneus desne skočne kosti a očituje se po fraktornoj liniji duljine 18 mm bez znakova upalnog procesa.
- 2) stara loše zarasla fraktura na srednjoj trećini dijafize lijeve goljenične kosti, a očituje se po masivnom kalusu i posteriornom pomaku kosti bez znakova upalnog procesa.
- 3) konzistentno s tom traumom je prisutnost stare zarasle frakture srednje trećine dijafize lijeve lisne kosti koja se očituje po masivnom kalusu i posteriornom pomaku kosti bez znakova upalnog procesa.
- 4) na distalnoj zglobnoj ploštini lijeve goljenične kosti prisutna je fraktura koja se očituje oštrom fraktornom linijom koja uz malleolus okomito presjeca zglobnu ploštinu. Linija frakture nije izremodelirana te djeluje kao da je nastala nedugo prije smrti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 65

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje zdjelične kosti, desni iver, lijeva skočna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na zatiljnoj kosti. Blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama i desnoj distalnoj bedrenoj kosti. Koštana egzostoza nepravilnog oblika veličine 27×8 mm nalazi se na posteriornoj strani srednje trećine lijeve goljениčne kosti. Stara dobro zarasla fraktura (Collesova fraktura) distalne trećine desne palčane kosti manifestira se malim izremodeliranim kalusom i pojavom umjerenog osteoartritisa (osteofiti) na distalnoj zglobnoj ploštini bez znakova upalnog procesa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 66

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, gracilne su sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 50 do 55 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti

odgovara sedmom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 50 do 55 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama, lijevoj proksimalnoj nadlaktičnoj kosti, lijevoj strani temporomandibularnog zgloba, desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti, desnoj distalnoj bedrenoj kosti i proksimalnoj goljениčnoj kosti te križnoj kosti dok je umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan na desnoj proksimalnoj nadlaktičnoj kosti. Jaki osteoartritis (eburnacija + porozitet) prisutan je na lijevoj distalnoj goljениčnoj kosti, lijevoj skočnoj i petnoj kosti te lijevoj navikularnoj i kuboidnoj kosti – riječ je najvjerojatnije o reumatskom artritisu lijevog stopala.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 67

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 8 rebara s lijeve i 7 rebara s desne strane te 7 vratnih, 10 grudnih i 2 slabinska kralješka.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 3 do 4 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja zubi te duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na distalnoj polovici medijalne strane obje goljениčne kosti. Uočena je blaga aktivna cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 68 osoba A (in situ, lijevo)

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, donja čeljust, desna lopatica, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, desni iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 10,5 do 11,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja trajnih zubi te duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: uočena je umjerena zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 68

osoba B (in situ, desno)

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, desna skočna kost, desna nadlaktična kost, desna lakatna kost, desna palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti i 1 vratni kralježak.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 4,5 do 5,5 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 68

osoba C

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 9,5 do 10,5 godina na na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Blagi aktivni periostitis prisutan je na lijevoj strani donje čeljusti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 68

osoba D

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 8 do 9 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

opolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 69

osoba A

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su sa rijetkom trabekularnom kosti s naglašenim postmortalnim oštećenjima kortikalne kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, lijeva zdjelična kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara šestom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 45 do 50 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 69
osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su sa umjereno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: blaga zarašla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemnim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 70

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama i obje distalne nadlaktične kosti. Na distalnoj trećini dijafize desne bedrene kosti prisutno je jako zadebljanje kosti praćeno blagim aktivnim periostitisom – riječ je najvjerojatnije o osteomijelitisu ali fraktura nije uočena.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 71

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, lijeva lopatica, lijeva ključna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 5,5 do 6,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: blaga zarašla cribra orbitalia prisutna je u orbitama.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 72

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, lijeva ključna kost, obje zdjelіčne kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 5 do 6 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: blaga zarašla cribra orbitalia prisutna je u orbitama.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 73

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, donja čeljust, lijeva lopatica, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2,5 do 3,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja zubi te duljine dijafize dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na unutrašnjoj strani ramusa donje čeljusti te na medijalnoj i posteriornoj strani dijafize obje goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: prisutan je fragment goljениčne kosti djeteta.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 74 osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: desna zdjelična kost, desna nadlaktična kost, obje bedrene kosti, lijeva goljениčna kost i lijeva lisna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 4,5 do 5,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 74
osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: obje bedrene kosti i lijeva goljениčna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 6 do 7 godina. Starost je određena na temelju dužine dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 74
osoba C

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, gornja i donja čeljust, obje zdjelіčne kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, desna palčana kost, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i desna lisna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 6,5 do 7,5 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 75
osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjeljene kosti, križna kost, desni iver, lijeva skočna kost, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljjenične kosti, obje lisne kosti, 6 vratnih, svi grudni i svi slabinski kralješci te sva rebra.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjeljene kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 50 do 55 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjeljene kosti odgovara sedmom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 50 do 55 godina.

Patološke promjene: Schmorlovi defekti prisutni su na 9., 10. i 12. grudnom kralješku. Blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na desnoj lopatici, obje distalne nadlaktične kosti, obje proksimalne bedrene kosti, desnoj distalnoj bedrenoj kosti i proksimalnoj goljjeničnoj kosti, na 6., 8., 9. i 10. grudnom te 3., 4. i 5. slabinkom kralješku. Umjereni degenerativni osteoarthritis (porozitet) prisutan je na 6. i 7. vratnom kralješku dok je jaki degenerativni osteoarthritis (eburnacija) prisutan na lijevoj proksimalnoj bedrenoj kosti i acetabulumu lijeve zdjelice. Stara dobro zarašla fraktura 10. lijevog rebra očituje se dobro izremodeliranim malim kalusom, bez znakova upale i angulacije. Otok blagog aktivnog periostitisa veličine 22×5 mm prisutan je na anteriornoj strani distalne trećine dijafize desne lakatne kosti. Taj upalni proces je najvjerojatnije povezan sa litičkim defektom dužine 40 mm glatkih rubova koji se nalazi na posteriornoj strani distalne trećine dijafize desne lakatne kosti. Na superiornom kraju lijeve lakatne kosti prisutna je nova hipertrofirana kost praćena sa dva litička defekta.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 75

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 4 vratna, 11 grudnih i svi slabinski kralješci te 8 lijevih i 10 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitom kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Blagi osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na 8., 9. i 10. grudnom kralješku. Na tijelu prsne kosti prisutan je veliki kongenitalni otvor. Na lijevoj ključnoj kosti prisutno je postmortalno oštećenje korteksa nastalo zbog životinjske aktivnosti. Na više kostiju ove osobe prisutan je upalni proces koji je najvjerojatnije posljedica sifilisa:

- 1) na posteriornoj strani lijeve ključne kosti prisutna su dva otoka blagog aktivnog lokaliziranog periostitisa
- 2) na medijalnoj strani srednje trećine dijafize lijeve lakatne kosti prisutna je površina veličine 35×11 mm zahvaćena blagim zaraslim periostitisom
- 3) desna nadlaktična kost u odnosu na lijevu pokazuje znatno zadebljanje kod distalnog kraja dijafize, a na srednjoj trećini dijafize sa posteriorne strane nalazi se blago vretenasto zadebljanje veličine 60×20 mm sa promjenama na korteksu tipičnim za sifilis (tzv. *snail trails*); trabekularna kost je vrlo gusta i gotovo je ispunila medularni prostor, a desna nadlaktična kost je osjetno teža od lijeve
- 4) na anteriornoj strani distalne trećine lijeve palčane kosti nalazi se otok veličine 14×8 mm blagog aktivnog periostitisa
- 5) blagi lokalizirani aktivni periostitis prisutan je na 2., 3. i 5. segmentu križne kosti
- 6) na posteriornoj strani distalne trećine desne bedrene kosti prisutna je zadebljana kost koja je po strukturi identična onoj iz desne nadlaktične kosti dok je trabekularna kost također vrlo gusta
- 7) na proksimalnom dijelu obje goljениčne kosti nalazi se upalni proces: kost je zadebljana i zahvaćena osteomijelitom; na lijevoj goljениčnoj kosti nalazi se velika kloaka koja je u potpunosti probila kost te napravila dva otvora na lateralnoj i medijalnoj strani; na obje goljениčne kosti nalaze se mnogobrojni defekti koji djeluju kao stelate ili kao još neformirane kloake; obje goljениčne kosti zahvaćene su na proksimalnim i distalnim krajevima blagim aktivnim periostitisom; lijeva goljениčna

kost je jače zahvaćena a na distalnoj polovici je prisutan jaki upalni proces koji se očituje umjerenim aktivnim periostitisom i osteomijelitisom te brojnim defektima koji liče na stelate; konzistentno s time lijeva lisna kost je također zadebljana na proksimalnom i distalnom kraju uz prisutnost umjerenog aktivnog periostitisa dok desna lisna kost nije zadebljana ali se na distalnom kraju nalazi blagi aktivni periostitis.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 75

osoba C

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva petna kost, lijeva skočna kost, obje nadlaktične kosti, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, desna goljenična kost i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 5 do 7 godina. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 75

osoba D

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: obje lopatice, desna ključna kost, obje zdjeljene kosti, desna skočna kost, desna petna kost, desna nadlaktična kost, desna lakatna kost, obje palčane kosti, lijeva bedrena kost i lijeva goljenična kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2,5 do 3,5 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju te debljine kortikalne kosti.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 76

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, obje ključne kosti, lijeva zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, lijeva palčana kost, obje bedrene kosti, desna goljenična kost te 1 vratni i 1 grudni kralježak.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja zubi te duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na fragmentu tjemene kosti, vanjskom i unutrašnjem dijelu desne strane donje čeljusti, na čitavim dijafizama obje nadlaktične kosti, desne lakatne kosti, lijeve palčane kosti, obje bedrene kosti i na posteriornoj strani desne zdjelične kosti. Jaki aktivni periostitis uočen je na obje sljepoočne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 77 osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su sa vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, desna zdjelična kost, lijevi iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 15 do 16 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 77

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, desna ključna kost, lijeva zdjelična kost, križna kost, oba ivera, desna petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemenim kostima. Blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Metopični šav prisutan je na čeonj kosti. Na desnoj ključnoj kosti prisutna je umjerena romboidna fossa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 78

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, zatiljna kost, donja čeljust, obje lopatice, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 5 do 6 godina. Starost je određena na temelju kronologije nicanja i razvoja mliječnih i stalnih zuba.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize obje goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 79

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, obje skočne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, svi kralješci te 8 lijevih i 7 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: blaga zarašla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemanim kostima. Schmorlovi defekti prisutni su na 6., 10. i 11. grudnom kralješku. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na 4. slabinskom kralješku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 79

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, desna ključna kost, obje zdjelične kosti, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti,

obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 6 vratnih, 10 grudnih i svi slabinski kralješci te 11 lijevih i 10 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 50 do 55 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara sedmom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 50 do 55 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj lopatici, lijevoj proksimalnoj i desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti, obje proksimalne lakatne kosti, lijevoj distalnoj palčanoj kosti, obje proksimalne bedrene kosti, acetabulumu lijeve zdjelice, obje distalne goljениčne kosti te na 1., 2., 3., 4. i 5. vratnom kralješku. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj proksimalnoj nadlaktičnoj kosti, obje distalne bedrene kosti, obje proksimalne goljениčne kosti, na 1., 2., 3., 4. i 5. grudnom te 1., 2., 3. i 4. slabinskom kralješku dok je jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) prisutan na medijalnom kondilu desne goljениčne kosti, na zglobnim plošinama 2., 3., 4. i 5. vratnog te 3., 5., 6., 7. i 8. grudnog kralješka. Stara dobro zarasla depresijska fraktura prisutna je na sagitalnom šavu i manjim dijelom prelazi na čeonu kost. Veličine je 38×4 mm a prisutna je i linija frakture duljine 37 mm (najvjerojatnije posljedica udara oštrim predmetom). Dno frakture blago je porozno i bez znakova upale. Stara dobro zarasla fraktura prisutna je na 5. desnom rebru a očituje se malim kalusom bez znakova upalnog procesa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 80

osoba A

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, gornja i donja čeljust, desna ključna kost, desni iver, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti,.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, 2) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti, i 3) opće robusnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Starost je određena na temelju jakosti degenerativnog osteoartritis na zglobnim ploštinama, stupnja abrazije zubnih ploština zuba i obliteracije kranijalnih šavova.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne bedrene kosti i obje distalne goljenične kosti. Stara dobro zarasla depresijska fraktura prisutna je na desnoj tjemennoj kosti 10 mm superiorno od skvamozalnog šava i 3 mm posteriorno od koronalnog šava. Veličine je 17×11 mm i nepravilno ovalnog oblika, glatkih i dobro izremodeliranih rubova te vrlo plitka.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 80

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, lijeva ključna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara drugom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 25 do 30 godina.

Patološke promjene: prisutna je jaka zarasla ektokranijalna poroznost na čeonoj, obje tjemene i zatiljnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 81

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje s tragovima oksidacije metala na desnoj proksimalnoj nadlaktičnoj kosti. Izrazito su robusne s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje ključne kosti, obje lopatice, prsna kost, obje zdjelične kosti, križna kost, trtična kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične, obje lisne kosti, 6 vratnih, 12 grudnih i 5 slabinskih kralježaka te 12 rebara s lijeve i 12 rebara s desne strane.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: uočeno je nekoliko peritemortalnih posjekotina:

1) na desnoj tjemenoj kosti 63 mm lateralno od sagitalnog šava, 48 mm superiorno od skvamozalnog šava, djelomično na lambdoidnom šavu i zatiljnoj kosti nalazi se masivna perimortalna posjekotina duljine 101 mm (slika 10). Inicijalan rez je vrlo oštar (slika 11). Prilikom udarca otkinut je fragment kosti dimenzija 48×9 mm. Udarac je zadan s leđa. Nema nikakvih znakova zarašćivanja niti upalnog procesa;

2) 13 mm superiorno od prethodne posjekotine prisutna je ispolirana kost veličine 19×12 mm. Također se radi o perimortalnoj posjekotini koja je zahvatila samo tanki sloj kosti (vrlo vjerojatno prvi, no neuspješan udarac). Nema nikakvih znakova zarašćivanja niti upalnog procesa;

3) na desnom mastoideusu uočena je mala vrlo suptilna perimortalna posjekotina duljine cca 8 mm. Moguće da se radi o rezanju uha. Nema nikakvih znakova zarašćivanja niti upalnog procesa;

4) na superiornoj strani lateralnog kraja desne ključne kosti prisutna je perimortalna posjekotina koja se očituje kao ispolirana kost dimenzija 12×15 mm te završava oštrim rezom duljine 9 mm usječenim u kost (slika 12). Nema nikakvih znakova zarašćivanja niti upalnog procesa;

5) 5 mm inferiorno od posjekotine na mastoideusu nalazi se manji rez duljine 4 mm za kojeg se ne može tvrditi da je perimortalna posjekotina zbog postmortalnih oštećenja. Nema nikakvih znakova zarašćivanja niti upalnog procesa. Umjerena zarasla ektokranijalan poroznost uočena je na čeonoj, obje tjemene i zatiljnoj kosti. Schmorlovi defekti prisutni su na 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. i 12. grudnom te 1., 2., 3. i 4. slabinskom kralješku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Slika 10. Perimortalna posjekotina na desnoj tjemenoj kosti kod muškarca iz groba 81.

Slika 11. Inicijalni rez - detalj.

Slika 12. Perimortalna posjekotina na desnoj ključnoj kosti.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 82

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, svi slabinski kralješci te sva lijeva i 11 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama, acetabulumima zdjelica, obje distalne bedrene kosti, desnoj proksimalnoj goljениčnoj kosti te 1., 2. i 3. slabinskom kralješku dok je blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) prisutan na 2., 3., 5., 6. i 7. vratnom, na 1., 6., 10., 11. i 12. grudnom te 4. i 5. slabinskom kralješku. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) prisutan je na zglobnim ploštinama 3., 4. i 5. vratnog kralješka. Stara dobro zarasla fraktura prisutna je na 9. desnom rebru a očituje se po kalusu duljine 13 mm bez tragova upalnog procesa. Stara loše zarasla fraktura prisutna je na distalnoj trećini lijeve lakatne kosti, a očituje se po izremodeliranom kalusu s koštanim trnom veličine 32×10 mm bez znakova upalnog procesa. Na istom mjestu na desnoj palčanoj kosti nalazi se udubljenje veličine 18×8 mm koje ne pokazuje znakove upale. Donja polovica desne goljениčne kosti je dosta zadebljana u odnosu na lijevu a po cijeloj zadebljanoj površini nalazi se upalni proces sličan periostitisu. Sa lateralne strane desne goljениčne kosti na distalnom dijelu, superiorno od zglobove ploštine za lisnu kost nalazi se mali koštani trn veličine 13×12 mm. Na distalnom dijelu lijeve lisne kosti prisutan je blagi zarasli periostitis.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 83

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo smeđe boje. Izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti i naglašenim oštećenjima korteksa. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, desna ključna kost, desna nadlaktična kost, desna lakatna kost, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti te 3 lijeva i 2 desna rebra.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 1,5 do 2 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja zubi te duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na anteriornoj strani desne ključne kosti. Uočena je blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: prisutan je fragment lijeve strane gornje čeljusti djeteta.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 84 osoba A

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, lijeva jagodična kost, obje zdjelice kosti, obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i obje goljenične kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 2,5 do 3,5 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja zubi te duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni generalizirani periostitis prisutan je na proksimalnom dijelu lijeve goljenične kosti. Uočena je blaga zarasla cribra orbitalia.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 84
osoba B

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, lijeva zdjelična kost, desna petna kost, obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, obje palčane kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju kronologije nicanja zubi te duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na lijevoj sljepoočnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 84
osoba C

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, desna lopatica, obje zdjelične kosti, obje nadlaktične kosti, lijeva palčana kost, desna bedrena kost i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na ektokranijalnoj i endokranijalnoj strani čeone kosti, u desnoj orbiti, na posteriornoj strani obje zdjelične kosti. Umjereni aktivni periostitis prisutan je na obje sljepoočne kosti te duž lateralne strane dijafize desne goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 84
osoba D

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje i izrazito su gracilne s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: fragmenti kranijuma, lijeva lopatica, lijeva zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, obje bedrene kosti i obje goljениčne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0 do 0,5 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi do umjereni generalizirani aktivni periostitis prisutan je na endokranijalnoj strani čeone kosti, posteriornoj strani lijeve zdjelične kosti, duž dijafiza obje nadlaktične kosti, obje bedrene kosti te obje goljениčne kosti. Uočena je ektokranijalna poroznost na čeonoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 85
osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje. Robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, obje petne kosti, obje skočne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitom kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 85
osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje. Robusne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, lijeva petna kost, lijeva skočna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: uočena je stara loše zarasla fraktura na desnoj distalnoj nadlaktičnoj kosti. Fraktura se očituje kao utor širine 5 mm sa zaobljenim rubovima. Konzistentno s tim, na olecranonu desne lakatne kosti nalazi se izremodeliran masivan kalus veličine 20×13 mm. Nema tragova upalnog procesa. Blagi degenerativan osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj glenoidnoj fossi i desnom kuku. Uočeno je nekoliko litičkih defekata na medijalnoj strani lijeve ključne kosti: 1) veličine 7×8 mm, nalazi se na zglobnoj ploštini, očituje se po zaobljenim rubovima; na inferiornoj strani medijalne ključne kosti prisutna su 3 defekta: 2) veličine 5×5 mm; 3) veličine 4×3 mm; 4) veličine 6×4 mm. Defekti koji se nalaze na inferiornoj strani ključne kosti su plići od defekta koji se nalazi na zglobnoj ploštini, zaobljenih su rubova i blago poroznog dna. Nema znakova upalnog procesa. Na zglobnoj ploštini desne ključne kosti također se nalazi litički defekt zaobljenih rubova veličine 4×3 mm. Niti ovaj defekt nema tragova upalnog procesa.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 87
osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 6 vratnih, 8 grudnih i 1 slabiski kralježak te 10 lijevih i 7 desnih rebara.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: na glavi lijeve bedrene kosti prisutan je dubok litički defekt nepravilnog oblika veličine 40×37 mm. Defekt se očituje po ostrim rubovima i sklerotičnoj trabekularnoj kosti. Na sredini defekta nalazi se mali komad kosti na kojem je prisutan aktivni periostitis. Proces djeluje aktivno, moguće da se radi o nekrozi glave bedrene kosti (slika 13). Na fragmentu 2. ili 3. rebra uočeno je udubljenje veličine 16×12 mm te mali koštani trn veličine 7×5 mm. Nema tragova upalnog procesa, a moguće je da se radi o frakturi. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na oba ramena, obje distalne nadlaktične kosti, obje proksimalne lakatne kosti, distalnoj lijevoj lakatnoj kosti, desnom kuku, oba koljena, 4. i 6. vratnom kralješku te 4., 5., 10. i 11. grudnom kralješku. Blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) prisutan je na 3., 4., 5. i 6. grudnom kralješku. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na lijevom kuku. Jaki degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet + eburnacija) prisutan je na distalnoj zgloбноj ploštini prve metakarpalne kosti. Schmorlovi defekti uočeni su na 9., 10. i 11. grudnom kralješku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Slika 13. Litički defekt na glavi lijeve bedrene kosti kod muškarca iz groba 87 (osoba A)

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 87 osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (*incisura ischiadica major*), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim *tuberculum mentale* i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne bedrene kosti. Metopični šav prisutan je na čeonj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 88

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti, 6 vratnih, 11 grudnih i 5 slabinskih kralježaka te 8 rebara na lijevoj i 8 rebara na desnoj strani.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 50 do 55 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara sedmom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 50 do 55 godina.

Patološke promjene: na distalnom kralju lijeve bedrene kosti, na srednišnjem dijelu između dva kondila, i na superiornom dijelu medijalnog kondila uočena je linija veličine 38×9 mm. Na liniji je prisutan makroporozitet. Inferiorno od te linije nalazi se dobro izremodelirani utor veličine 17×6 mm, a medijalno od linije nalazi se defekt veličine 7×7 mm s poroznim dnom. Najvjerojatnije se radi o staroj dobro zarasloj frakturi. Na lijevom iveru prisutna su sva defekta: 1) na sredini između medijalne i lateralne ploštine, veličine je 5×4 mm, poroznog dna; 2) na medijalnoj ploštini, veličine je 3×3 mm. Ta dva defekta su vrlo vjerojatno u vezi sa starom dobro zaraslom frakturom na lijevom koljenu. Uočena je spondiloliza na 5. slabinskom kralješku. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) je prisutna na lijevoj zglobnoj ploštini odvojenog luka kralješka. Spondiloiza je rezultirala anteriornim pomakom (spondilolithesis) za cca 10 mm (slika 14). Superiorna površina križne kosti je porozna i pokazuje jasne razlike između anteriornog (gustog) i posteriornog (rijedeg) dijela. Na glavi lijeve bedrene kosti uočen je mikro i makro porozitet te se fovea capitis femorii uopće ne razaznaje; moguća početna nekroza glave bedrene kosti. Na medijalnoj strani desne ključne kosti prisutan je litički defekt veličine 7×7 mm koji se očituje po zaobljenim rubovima i blago poroznom dnu. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne lakatne i palčane kosti, lijevom koljenu, 3., 4., 5., 6., 7., 8. i 11. grudnom kralješku te 3., 4. i 5. slabinskom kralješku. Blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) prisutan je na obje distalne nadlaktične kosti i na desnom koljenu. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) prisutan je na oba ramena i oba kuka. Umjereni degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na karpalnim i metakarpalnoj kosti desne ruke. Schmorlov defekt uočen je na 8. grudnom kralješku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Slika 14. Spondilolithesis kod žene 50-55 godina iz groba 88.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 88A

Tafonomija: kosti su vrlo loše ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: obje tjemene kosti, obje sljepoočne kosti te 1 lijevo i 1 desno rebro.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju visine kruna mliječnih zuba i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuванom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 89 osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, gracilne su sa umjereno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 35 do 40 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara četvrtom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 35 do 40 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na lijevoj proksimalnoj goljениčnoj kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 89 osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobnu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 45 do 50 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara šestom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 45 do 50 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na lopaticama. Stara dobro zarasla depresejska fraktura prisutna je na čeonoj kosti. Vrlo je plitka i

nepravilnog oblika, veličine 17×10 mm, glatkih rubova s blago poroznim dnom, bez znakova upale.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 90

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su sa vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 15 do 16 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja trajnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama. Blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemnim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 90

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su sa vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 12 do 14 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja trajnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: blagi zarasli periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize obje goljenične kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u uščuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 91

Tafonomija: kosti su vrlo loše uščuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, desna zdjelična kost, desna nadlaktična kost, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, 1 slabinski kralježak te 1 lijevo i 1 desno rebro.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0,5 do 1 godine. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: blagi aktivni periostitis prisutan je na srednjoj trećini dijafize obje goljenične kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 92 osoba A

Tafonomija: kosti su dobro uščuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: obje tjemene kosti, zatiljna kost, gornja i donja čeljust, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti, 1 slabinski kralježak te 4 desna rebra.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 12 do 14 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja trajnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: nisu prisutne u uščuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 92

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s relativno gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, desna jagodična kost, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 6 grudnih i 4 slabinska kralješka te 6 lijevih i 3 desna rebra.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 93

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, desni iver, lijeva skočna kost, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u orbitama.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 94

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti, i 2) opće gracilnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina na temelju odsustva degenerativnog osteoartritisa na zglobnim ploštinama, stupnja abrazije zubnih ploština zuba i obliteracije kranijalnih šavova.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 95

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, desna lopatica, obje ključne kosti, obje nadlaktične kosti, desna lakatna kost i obje bedrene kosti.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0 do 0,5 godina. Starost je određena na temelju duljine dijafize dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: umjereni aktivni generalizirani periostitis prisutan je na donjoj čeljusti, sljepoočnim kostima, cijeloj površini desne nadlaktične kosti, desnoj lopatici i na proksimalnoj trećini dijafize obje bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 96

Tafonomija: kosti su srednje dobro ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, donja čeljust, obje lopatice, obje ključne kosti, lijeva zdjelična kost, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, lijeva bedrena kost, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 10 lijevih i 4 desna rebra te 2 vratna kralješka.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 6 do 7 godina. Starost je određena na temelju visine kruna mliječnih zuba i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: prisutan je blagi aktivni periostitis na obje sljepoočne kosti, unutrašnjoj strani donje čeljusti, srednjoj trećini medijalne strane desne goljениčne kosti te na anteriornoj i posteriornoj strani srednje trećine lijeve goljениčne kosti. Umjereni aktivni periostitis prisutan je na proksimalnoj trećini posteriorne strane lijeve goljениčne kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine Grob 97 osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: blaga zarasla cribra orbitalia prisutna je u lijevoj orbiti. Blaga zarasla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemnim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 97
osoba B

Tafonomija: kosti su dobro ušćuvane, svjetlo žute boje sa naglašenim postmortalnim oštećenjima, gracilne su sa vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) opće gracilnosti kostiju.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 18 do 20 godina na temelju kronologije nicanja i razvoja stalnih zubi i srastanja epifiza i dijafiza dugih kostiju.

Patološke promjene: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 98

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetle boje i izrazito su gracilne. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, gornja i donja čeljust, lijeva lopatica, obje ključne kosti, desna bedrena kost i desna goljениčna kost.

Spol: radi se o kosturu djeteta.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 0 do 0,5 godina. Starost je određena na temelju duljine dijafiza dugih kostiju i debljine kosti lubanje.

Patološke promjene: otoci blagog zaraslog periostitisa prisutni su na endokranijalnoj strani čeone kosti i zatiljnih kostiju.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutne u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine
Grob 97

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje, gracilne su sa vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, lijeva sljepoočna kost, lijeva jagodična kost, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: blaga zarašla cribra orbitalia prisutna je u lijevoj orbiti. Blaga zarašla ektokranijalna poroznost prisutna je na tjemanim kostima.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 99

osoba A

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje s oksidacijskim tragovima metala na lijevoj strani donje čeljusti. Gracilne su sa rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti i obje lisne kosti.

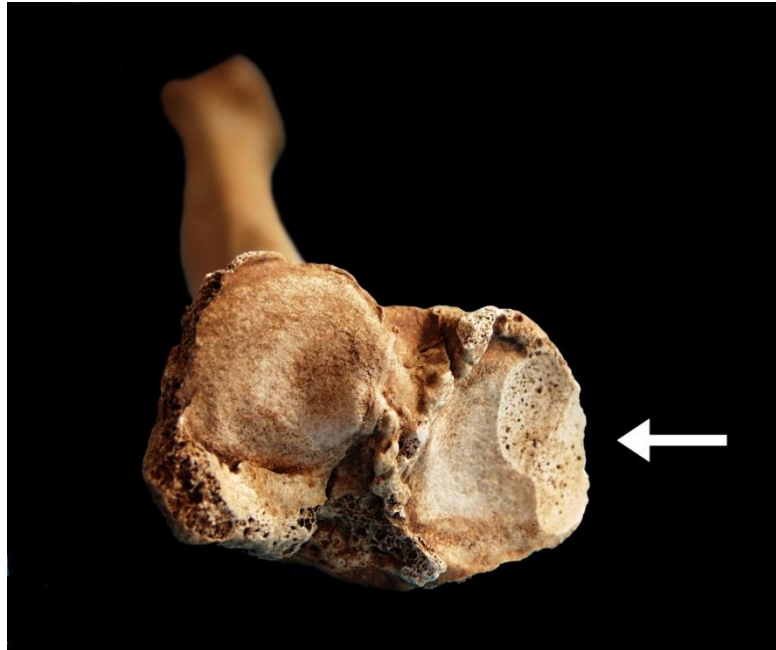
Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 40 do 45 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara petom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 40 do 45 godina.

Patološke promjene: uočena je stara loše zarašla fraktura. Fraktura se nalazi na anteriornom dijelu lateralnog kondila desne goljenične kosti. Fraktura se očituje po liniji frakture dugoj 28 mm i jakim osteoartritisom (osteofiti) na čitavom desnom koljenu te jakim osteoartritisom (eburnacija) na medijalnoj strani desnog koljena (slika 15). Na superiornoj strani desnog ivera

prisutan je koštani trn veličine 13×7 mm koji sugerira moguću koštanu ankilozu sa bedrenom kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje glenoidne fosse, desnoj proksimalnoj nadlaktičnoj kosti, lijevoj proksimalnoj lakatnoj kosti, lijevoj proksimalnoj palčanoj kosti, obje distalne palčane kosti i lijevom koljenu. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti + porozitet) prisutan je na oba koljena. Blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) prisutan je na oba kondila ramusa donje čeljusti. Na distalnoj trećini lijeve laktne kosti uočen je upalni proces.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Slika 15. Jaki osteoartritis (eburnacija) na desnoj proksimalnoj goljeničnoj kosti.

osoba B

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetlo žute boje. Gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje lopatice, obje ključne kosti, obje zdjelične kosti, križna kost, oba ivera, lijeva skočna kost, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, lijeva lakatna kost, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti i obje lisne kosti.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 30 do 35 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara trećem stupnju po klasifikaciji Lovejova i sur. (1985), što odgovara starosti od 30 do 35 godina.

Patološke promjene: prisutna je blaga zarasla cribra orbitalia. Blagi degenerativni osteoarthritis (osteofiti) prisutan je na desnoj distalnoj palčanoj kosti, lijevoj distalnoj bedrenoj kosti i lijevom iveru te obje distalne goljениčne kosti. Jaki degenerativni osteoarthritis (eburnacija) prisutan je na lateralnom kondilu desne distalne goljениčne kosti. Na inferiornoj polovici obje glenoidne fosse nalazi se litički defekt veličine 18×21 mm. Defekt se očituje po poroznom dnu. Moguće da se radi o juvenilnom artritisu. Uočena je blaga zarasla ektokranijalna poroznost na obje tjemene i zatiljnoj kosti. Na desnoj distalnoj kosti prisutna su tri litička defekta: prvi litički defekt je veličine 7×5 mm. Defekt se očituje po nepravilnim oštrim rubovima i poroznom dnu. Drugi se nalazi inferiorno od prvoga, veličine je 3×4 mm i očituje se po oštrim rubovima i poroznom dnu. Treći se nalazi lateralno od prvog defekta, veličine je 5×3 mm i očituje se po utisnutim rubovima. Moguće da se radi o osteochondritis dissecansu.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 100

osoba A (in situ)

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, robusne su s vrlo gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, prsna kost, obje ključne kosti, obje lopatice, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti, 4 vratna, 5 grudnih i 2 slabinska kralješka.

Spol: muški, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito uski gornji veliki sjedni urez, usko tijelo preponske kosti, široku zglobovu čašicu (acetabulum) i okomito orijentiranu bočnu kost, 2) morfologije lubanje koja pokazuje zakošeno čelo, hrapavo i jako

razvijeno zatiljno područje i velike mastoideuse, i 3) morfologije donje čeljusti koja ima veliku, široku bradu s jako izraženim tuberculum mentale, širokim granama i gotovo okomitim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 20 do 25 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara prvom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 20 do 25 godina.

Patološke promjene: zamijećena je umjerena zarasla cribra orbitalia. Primijećena je blaga zarasla ektokranijalna poroznost na obje tjemene i na zatiljnoj kosti. Blagi aktivni periostitis prisutan je na unutrašnjoj strani donje čeljusti, na posteriornoj strani gornje čeljusti i na anteriornom dijelu proksimalne trećine obje bedrene kosti. Na anteriornoj zglobojnoj ploštini lijeve petne kosti prisutan je defekt veličine 23×12 mm. Defekt se očituje po jakom porozitetu. Isti takav defekt veličine 10×6 mm) uočen je na istom mjestu na desnoj petnoj kosti. Konzistentno s tim, uočeni su defekti na navicularnoj kosti; na lijevoj veličine 28×10 mm, na desnoj 17×10 mm. Moguće da su ovi defekti nastali kao posljedica traume. Uočena su i 3 litička defekta; na desnoj glenoidnoj fossi (7×3 mm), na medijalnom dijelu lijeve ključne kosti (10×8 mm) te na malleousu desne goljenične kosti (5×3 mm). Svi se defekti očituju po zaobljenim rubovima i blago poroznom dnu. Nema tragova upalnog procesa. Uočeni su Schmorlovi defekti na 8., 9., 11. i 12. grudnom te 1. i 2. slabinskom kralješku.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćivanom uzorku.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 100

osoba B

Tafonomija: kosti su loše ušćuvane, svjetlo smeđe boje, gracilne su s gustom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, desna sljepoočna kost, obje jagodične kosti, gornja i donja čeljust, desna ključna kost, obje lopatice, obje zdjelične kosti, križna kost, obje skočne kosti, obje petne kosti, obje nadlaktične kosti, obje palčane kosti, obje lakatne kosti, obje bedrene kosti, obje goljenične kosti, obje lisne kosti te 1 vratni i 1 grudni kralježak.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na 25 do 30 godina. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara drugom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od 25 do 30 godina.

Patološke promjene: prisutna je blaga zarasla cribra orbitalia. Blaga zarasla ektokranijalna poroznost uočena je na obje tjemene i zatiljnoj kost. Na desnoj glenoidnoj fossi nalazi se litički defekt veličine 8×7 mm. Defekt se očituje po ostrim rubovima i poroznom dnu, nema

tragova upalnog procesa. Sličan takav defekt prisutan je i na lijevoj glenoidnoj fossi; veličine 3×4 mm, oštih rubova i poroznog dna. Na proksimalnoj desnoj goljениčnoj kosti, između kondila, nalaze se dva litička defekta; veći 4×2 mm i manji 2×2 mm. Defekti se očituju po zaobljenim rubovima. Na lijevoj goljениčnoj kosti prisutna su 4 manja slična defekta zaobljenih rubova. Nema tragova upalnog procesa. Na zglobnoj ploštini, uz malleous, desne goljениčne kosti nalazi se mali litički defekt veličine cca 5×3 mm. Defekt je pravilnog eliptičnog oblika, rubovi zaobljeni, a dno ravno. Na lijevoj goljениčnoj kosti također je prisutan defekt veličine 7×3 mm; nepravilnog je oblika i puno plići. Nema tragova upalnog procesa. Blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na obje distalne bedrene kosti.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: očnjak gornje čeljusti, obje goljениčne kosti, obje lisne kosti. Na distalnoj trećini dijafize lijeve lisne kosti uočena je stara dobro zarasla fraktura koja se očituje po kalusu veličine 35×22 mm i blagom zaraslom periostitisu. Na distalnoj trećini dijafize lijeve goljениčne kosti primijećena je koštana tvorevina veličine 11×9 mm.

Dugopolje – Vučipolje – Crkovine

Grob 100

osoba C

Tafonomija: kosti su vrlo dobro ušćuvane, svjetle boje, gracilne su s vrlo rijetkom trabekularnom kosti. Analizirani su: čeona kost, obje tjemene kosti, zatiljna kost, obje sljepoočne kosti, desna jagodična kost, gornja i donja čeljust, obje lopatice, obje zdjelične kosti, obje skočne kosti, lijeva petna kost, obje nadlaktične kosti, obje lakatne kosti, obje palčane kosti, obje bedrene kosti, desna goljениčna kost i 2 grudna kralješka.

Spol: ženski, na temelju: 1) morfologije zdjelične kosti koja pokazuje izrazito široki gornji veliki sjedni urez (incisura ischiadica major), i 2) morfologije donje čeljusti koja ima malu, špicastu bradu sa slabo izraženim tuberculum mentale i velikim kutom donje čeljusti.

Starost u trenutku smrti: doživljena starost u trenutku smrti procijenjena je na preko 60 godina. Starost je određena na temelju slijedećih čimbenika. Trabekularna kost je izrazito rijetka i gruba. Morfologija aurikularne ploštine na stražnjem dijelu lučnog grebena zdjelične kosti odgovara devetom stupnju po klasifikaciji Lovejoya i sur. (1985), što odgovara starosti od preko 60 godina.

Patološke promjene: blagi degenerativni osteoartritis (osteofiti) prisutan je na desnoj proksimalnoj lakatnoj kosti, desnoj distalnoj palčanoj kosti, oba acetabuluma i obje distalne bedrene kosti. Blagi degenerativni osteoartritis (porozitet) prisutan je na medijalnom kondilu desne goljениčne kosti. Jaki degenerativni osteoartritis (eburnacija) prisutan je na distalnom dijelu obje lakatne kosti. Uočena je koštana ankiloza 11. i 12. grudnog kralješka. Blaga zarasla ektokranijalna poroznost primijećena je na obje tjemene kosti i na zatiljnoj kosti. Uočen je litički defekt na distalnoj zglobnoj ploštini desne goljениčne kosti; defekt je veličine 4×2 mm i očituje se po zaobljenim rubovima i blago poroznom dnu.

Asocirani materijalni ostaci ili životinjske kosti: nisu prisutni u ušćuvanom uzorku.